

VALGA KESKRAAMATUKOGU

Aastaaruanne 2020

Vald	Elanike arv (01.12.19)	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Harukogude arv	Teenindus- punktide arv	Kokku
Valga	15 548	1	9	-	10

1. Põhilised tegevussuunad

Raamatukogu sai uue, kogu majas leviva, wifi-võrgu.

Valmis uus koduleht, alustati haruraamatukogudele kodulehe tegemisega.

Tsirguliina haruraamatukogus toimus aprillis inventuur.

3 haruraamatukogu – Sooru, Tsirguliina ja Öru – said uue töötajaarvuti.

Digikultuuriaasta

Valga avatud noortekeskus, muuseum ja keskraamatukogu tähistasid digikultuuriaastat ühisprojektiga „Valga lõvidega maja“. Valmis virtuaalnäitus „August Gailit – Valgamaalt võrsunud eriline anne“.

Keskraamatukogu lastekirjanduse osakonna jututunnid, kus jutte luges raamatukogunõid ning meisterdamisringid, toimusid uudsena veebis – nii Facebook live'ina kui ka YouTube'i videotena. Kokku 15 virtuaalset jututundi ja 16 virtuaalset meisterdamisringi. Lüllemäe haruraamatukogu korraldas 9 veebiüritust.

1.1 Koroonaviiruse mõju

Koroonaviirusest tingitud piirangud mõjutasid raamatukogu töö kõiki olulisi valdkondi – lugejateenindust, ürituste ja koolituste korraldamist. Ära jäid mõned koolitused (nii raamatukogutöötajatele kui kasutajatele) ja osa üritusi.

Kontaktivaba teenindus ja lühem lahtioleku aeg kahandasid külastuste ja laenutuste arvu (01.03.-31.05.2019 – avatud 4 266 h, 19 056 külastust ja 27 627 laenutust, 01.03.-31.05.2020 – avatud 3 703 h, 11 225 külastust ja 23 684 laenutust).

1.1.1 Esimene laine

Esimese laine ajal toimus kontaktivaba teenindus. Lugejad said raamatuid tellida läbi RIKSWEBI kataloogi, e-maili või telefoni teel. Raamatukogutöötajad panid lugeja poolt soovitud paki kokku ning jätsid paki kokkulepitud kohta (enamasti raamatukogu ukse lähedale paigutatud lauale, toolile või riiulile).

Sinna oli võimalik ka raamatud tagastada (v.a. Valga Keskraamatukogu, Kaagjärve ja Lüllemäe haruraamatukogu, kus on olemas tagastuskast). Tagastatud raamatud pandi ohutuse kindlustamiseks kolmeks päevaks karantiini.

Raamatukogudes peatati ka viiviste kogumine.

Raamatukogus arvuti kasutamiseks tuli aeg ette broneerida.

Ära jäid planeeritud üritused. Lastekirjanduse osakonna jutu- ja meisterdamistunnid ning Lüllemäe haruraamatukogu üritused toimusid veebis.

Valla raamatukogude lahtioleku aeg oli 30. märtsist 17. maini lühendatud kahe tunni võrra (v.a. Tsirguliina ja Öru haruraamatukogu, kus lugejaid teenindati tavapärasel lahtioleku aegadel), enamikes praktiseeriti kontaktivaba laenutust.

1.1.2 Teine laine

Teise laine ajal jätkus tavapärane teenindus, kuid külastuste ja laenutuse arv jäi eelmise aastaga võrreldes väiksemaks. Enamus üritusi, mis oli planeeritud, sai toimuda.

Kohustuseks sai maski või visiiri kandmine nii töötajatele kui kasutajatele, pidev käte ja pindade puhastamine.

Piiriäärse linnana tuli raamatukogus juurde uus teenus: kõik Lätti minejad pidid hakkama täitma elektroonilist covid-passi. Need, kel seda endal polnud võimalik täita, tulid selleks raamatukokku (peamiselt vanemad inimesed, kellel polnud nutitelefoni ega interneti kasutamise võimalust).

2. Juhtimine

2.1 Raamatukoguvõrgu struktuur ja nõukogu

Raamatukogu nõukogu koosolekuid ei toimunud

2.2 Eelarve

Põhieelarve	Seisuga 31.12.19	Seisuga 31.12.20	muutus %
Eelarve kokku	534 300	526 012	-1,56%
Personalikulu	377 726	381 545	+1,0%
Komplekteerimiskulu	66 153	71 604	+8,2%
sh KOVilt	35 082	38 273	+9,1%
sh riigilt	31 071	33 331	+7,3%
Infotehnoloogiakulu	14 083	16 672	+18%
Koolituskulu	2 668	248	-91%
Kulu üritustele	5 909	2 868	-52%

2.3 Projektid

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
<i>Lüllemäe ja Tsirguliina haruraamatukogu</i>			
Projekt „Kohtumine „Tähekeses“ toimetajatega ajakirja 60. juubeli puhul“ Eesti Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp	01.05- 31.12.2020	200.-	428.36

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

Keskraamatukogus vähenes töötajate arv ühe võrra – teenindusosakonna konsultandi ametikoht oli aasta lõpu seisuga täitmata.

31. detsembril 2020. aastal oli viimane tööpäev ametis olla Valga Keskraamatukogu direktoril, kes uuel aastal alustas tööd teenindusosakonna konsultandi ametis ja Lüllemäe haruraamatukogu juhatajal, kes alustas uuel aastal tööd Valga Keskraamatukogu direktorina.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Koolituse teema	Korraldaja	Osavõtjaid
<i>Saadud koolitustööend/-tunnistus</i>		
Raamatukogu veebilehe loomine WordPressi keskkonnas (veebis)	KehaMeeleKool OÜ	2
Vanemaealiste digimenterlus (veebis)	Tallinna Ülikool	1
<i>Ei ole koolitustööendit/-tunnistust</i>		
Interaktiivsed raamatukogutunnid ja harivad online-mängud Sinu raamatukogus (veebis)	Tallinna Keskraamatukogu	2
Juhtimiskoolituse programm rahvaraamatukogude juhtidele – jätkub 2021 1. koolituspäev	Eesti Rahvusraamatukogu	2

Seminar „Laps kirjanduses 8: Mäng ja lastekirjandus“ (veebis)	Eesti Lastekirjanduse Keskus, Eesti Teaduste Akadeemia Underi ja Tuglase Kirjandusselts	2
Lugemisisu stardikoolitus (veebis)	Eesti Lastekirjanduse Keskus	2
Raamatukogu kodulehe haldamise koolitus (veebis)	Kaido Parv	1
Töökeskkond, töökeskkonna alased mõisted, struktuur. Tööohutuse täiendõpe (veebis)	Täienduskeskus	1
Algupärase lastekirjanduse päev „Karvased ja sulelised meie laste- ja noortekirjanduses“ (veebis)	Tartu Linnaraamatukogu	1
Meediapädevus raamatukogudele (veebis)	Eesti Rahvusraamatukogu	1
Tööstress – kas ka raamatukogutöötajatel	ERÜ noorteklubi	1
Ilon Wikland 90	Eesti Lastekirjanduse Keskus	1
Piirkondlik raamatukoguhoidjate seminar	ETKA Andras	1
Kooliraamatukoguhoidjate teabepäev (veebis)	ERÜ kooliraamatukogude sektsioon	1
Tötamine rõõmu ja südamega	Jako Koolitus	1
Reklaampildid ilusaks Canva abil (veebis)	Tartu Kutsehariduskeskus	1
Tööleping vs käsundusleping ja isapuhkuse muudatused (veebis)	Tartu Kutsehariduskeskus	1

Lisaks osaleti

- ERÜ kõne- ja aastakoosolekul – 1 osaleja
- 15. lasteraamatukoguhoidja päeval Viimsi raamatukogus – 3 osalejat
- A. Sibula erialapäev (veebis) – 1 osaleja
- kirjastuse Avita infopäeval (veebis) – 2 osalejat
- kirjastuse Koolibri teabepäev – 1 osaleja

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Aeg	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht	Osalejaid
27.02	Lastekirjandus ja huumor	Jaanika Palm,	2 h	18
	2019. aasta Valgamaa raamatukogudes – kokkuvõte	lastekirjanduse uurija Kristi Simson	1 h	
24.09	Valgamaa rahvaraamatukogud kogukonna vaates 2015-2019	Triinu Rätsepp	1 h	16
	Ilon Wiklandi 90. juubeli kohvernäituse tutvustamine	Ulvi Lind, Tiia Pärnik-Pernik	0,5 h	
	Noortekirjandus. Trendid ja muutused	René Tendermann, tõlkija, Rahva Raamatu projektijuht	1,5 h	
	Rahva Raamatu kirjastuse ja raamatute tutvustus, koostöö autori(te)ga	Rain Siemer, Rahva Raamatu juht	1 h	
26.11	Viirused. Kuidas me saame end ja teisi kaitsta	Marje Rebane, Valga Haigla	1 h	11
	2020. aasta aruannetest	Kristi Simson	1 h	

2020. aastal kasutas keskraamatukogu koolituste korraldamiseks Valgas 153.87 eurot.

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Valga Keskraamatukogu lastekirjanduse osakonna juhataja ja Tsirguliina haruraamatukogu juhataja tutvustasid maakonna raamatukogude töötajatele koolituspäeval Ilon Wiklandi kohvernäitust.

Lüllemäe haruraamatukogu juhataja tutvustas Jõgeva valla raamatukogude töötajatele Valga valla haruraamatukogude kogemust Valga Keskraamatukoguga liitumisel.

Lüllemäe haruraamatukogu juhataja tegi Valga Keskraamatukogu koolituspäeval ettekande maakonna raamatukogutöötajatele „Valgamaa rahvaraamatukogud kogukonna vaates aastatel 2015-2019“ (kokkuvõte Tallinna Ülikooli magistritööst).

Koikküla, Lüllemäe ja Tsirguliina haruraamatukogude juhatajad tutvustasid koolides Ilon Wiklandi kohvernäitust.

Tsirguliina haruraamatukogu juhataja viis raamatukogus läbi mitmeid töötubasid.

2.4.4 Erialahariduse omandamine

Lüllemäe haruraamatukogu juhataja lõpetas Tallinna Ülikoolis infoteaduste magistriõppe.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

Tänukirjad Valga Keskraamatukogu direktorile tehtud töö eest Kultuuriministeeriumilt ja Valga Vallavalitsuselt.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

Valla raamatukogud on heas seisukorras.

Probleeme on Laatre haruraamatukogus ühe ruumi küttesüsteemiga.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele

Liikumispuudega inimestel on täielik juurdepääs ühes ja osaline kahes raamatukogus.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Keskraamatukogus parandati wifi kasutamise võimalusi, wifi kasutamise võimalus on olemas ka 8 haruraamatukogus.

Valmis uus raamatukogu koduleht, mille arendamine jätkub.

Koikküla, Tsirguliina ja Öru haruraamatukogu said uue töötajaarvuti, Sooru haruraamatukogu kasutajaarvuti, Tsirguliina ja Öru haruraamatukogu ka printeri.

3. Kogude komplekteerimine ja töötlemine

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Kogude komplekteerimisel järgitakse komplekteerimisplaani. Sellest tulenevalt oli eriline tähelepanu eesti kirjandusel, sh laste- ja noorte kirjandusel ning heatasemelisel tõlkekirjandusel.

Laste lugemishuvist lähtuvalt telliti lastekirjanduse osakonda rohkem koolieelikutele mõeldud kõvakaanelisi lasteraamatuid ning kooli kohustuslikku kirjandust. Kohustusliku kirjanduse puhul suurendati eksemplaride arvu isegi 5-ni. Enamus lastekirjandust osteti 1 eks.

Valga Keskraamatukogul on ka 9 haruraamatukogu, kes rahaliste vahendite vähesuse tõttu pidid komplekteerimisel hästi läbi mõtlema oma tellimused ja arvestama lugejate huvidega, haruraamatukogus ei saa alati lähtuda komplekteerimisplaanist.

Põhiliselt teostati ostud 2 tarnijalt: Rahva Raamat ja Apollo, venekeelne kirjandus osteti Lomelius'elt. Peab mainima, et suuremad ostud tehti Rahva Raamatust, kus oli odavam pakkumine. Mitmed raamatukogud kasutasid raamatute allahindlusi, mida pakkusid nii Rahva Raamat kui ka Apollo raamatupood. Allahindluse puhul kujuneb ilukirjandusliku trükise hinnaks isegi 2-5 eurot. Kõiki nimetusi pole muidugi sellise hinnaga võimalik osta.

Raamatukogud saavad endiselt iganädalaselt tellimislehti ning esitavad tellimuse komplekteerimisosakonna kaudu. Komplekteerimisosakond teeb tellimisel valiku odavama hinna

kasuks. Keskraamatukogu saab uusi raamatuid vähemalt 2 korda nädalas, haruraamatukogud 2 nädala tagant või soovi korral tihemini.

Komplekteerimine sujus keskraamatukogu ja tema haruraamatukogude vahel hästi, toimus sõbralik koostöö. Keskraamatukogu eelarve võimaldab osta peaaegu igat ilmuvat eestikeelset nimetust, haruraamatukogud aga peavad tegema targa valiku. Hiljem, kui tekib võimalus, saavad haruraamatukogud laenutada keskraamatukogus olevaid raamatuid, mis on juba riiulisse jäänud.

Teavikute komplekteerimiseks kulus 71 632.- eurot (2019. aastal 66 153.- eurot), sellest riigitoetus oli 33 331.- eurot (2019. aastal 31 071.- eurot). Riigitoetus suurenes 3 580.- euro võrra seoses lisaraha eraldamisega Covid-19 tõttu. Omavalitsuse osa trükistele oli 38 301.- eurot, (2019. aastal 35 082.-).

Omavalitsuse osa trükistele kulunud rahast moodustas 53,5%, riigitoetus 46,5%. Riigilt saadi elaniku kohta 2.14 eurot, omavalitsuselt 2.46 eurot.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

Raamatute soetamiseks kulus 57 527.- eurot, millest saadi riigilt 32 432.- ja omavalitsuselt 25 095.- eurot (vastavalt 56,4% ja 43,6%).

Nn sihtostudeks kulus 36,3% riigirahast (soovitav 30%).

Kokku hangiti 5 293 eks. raamatuid, sh ostudena 4 532 ja annetusega 761 eks. (2019. aastal vastavalt 4 305 ja 472 eks.).

Ilukirjandus moodustas hangitust 74,6%. Võõrkeelset kirjandust saadi juurde 574 eks, millest põhiosa, 550 eks., moodustas venekeelne kirjandus

Raamatute keskmiseks ostuhinnaks kujunes 12.69 eurot (2019. aastal 12.40 eurot).

e-raamatuid ei ole Valga valla raamatukogudesse soetatud.

- annetuste osakaal kogude juurdekasvust

Annetused moodustasid valla raamatukogude kogude juurdekasvust 14,8%.

Annetustena saadi põhiliselt lasteraamatuid – suure osa annetustest (116 eks.) moodustas 2 haruraamatukogu (Tsirguliina ja Lüllemäe) osalemine lugemisprogrammis „Lugemisisu“, lisaks struktureeris oma raamatukogu ümber Lüllemäe Põhikool, mille paljud raamatud annetas Lüllemäe raamatukogule.

- kogude kasutamine

Valga valla elanike arv vähenes 5,8% võrra, raamatukogu kasutajate hulk vähenes samas 7,9% võrra, lastest lugejaid oli 8,8% vähem. Teavikute laenutuste arvu vähenemine on 7%, laenutused lastele vähenesid 15,3%.

Ilukirjanduse laenutused moodustasid kojulaenutuste üldarvust 54,4%, perioodika laenutused 26,3%. Võõrkeelse kirjanduse laenutusi oli 13,9% raamatute laenutustest.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Perioodikat telliti 14 062.- euro ulatuses, (2019. aastal 13 445.-), s.o. 19,6% komplekteerimise eelarvest.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Auviseid lisandus keskraamatukogu kogusse annetusega 8 eks.

3.2 Inventuurid, mahakandmised

Jooksvalt puhastati kogusid aegunud ja katkistest teavikutest. Alaliselt pakume kogust eemaldatud ja meile mittevajalikke annetatud raamatuid tasuta raamatukogu eririiulist.

Valla raamatukogude kogudest kustutati 12 649 eks. teavikuid, millest oli 12 047 eks. raamatuid, 596 aastakäiku ajakirju, 2 auvist, 2 elektroonilist ja 2 muud teavikut.

Sh Valgas kustutati 7 172 eks. teavikuid, millest 6 638 eks. oli raamatuid (neist anti Õru haruraamatukogule üle 145 venekeelset raamatut) ja 534 aastakäiku ajakirju.

Inventuur toimus Tsirguliina haruraamatukogus.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Tasulised teenused

Printimine, koopiategemine, skaneerimine – vastavalt omavalitsuse kehtestatud hinnakirjale. Valga Keskraamatukogus on võimalik rentida saali esitlustehnikaga. Koikküla haruraamatukogus on võimalik ruumi rentida, pesu pesta, dušši kasutada.

Ühendatud raamatukogud – 2

Valga vallas on ühendatud 2 kooli- ja rahvaraamatukogu – Hargla ja Tsirguliina haruraamatukogu. Mõlemad raamatukogud tegutsevad koolihoones.

Postipunkt – 1

Tsirguliina haruraamatukogus.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

Kasutajate käsutuses on valla raamatukogudes 22 arvutit (sh Valgas 5), lisaks wifi kasutamise võimalus 9 valla raamatukogus. Laatre haruraamatukogus puudub kasutajaarvuti ning ei ole ka wifi-ühendust.

Keskraamatukogu lugemissaalis on võimalus kasutada 1 arvutit, mida aasta jooksul kasutati 736 korda, internetitoa 4 arvutit kasutati 1 047 korda. Öru haruraamatukogus kasutati 3 kasutajaarvutit 965 korda.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte

	Lugejad 2019	Lugejad 2020	muutus (+-)
Vald	4 089	3 765	-324
sh Valga	2 723	2 485	-238

	Külastused 2019	Külastused 2020	muutus (+-)	Virtuaal- külast. 2019	Virtuaal- külast. 2020	muutus (+-)
Vald	69 010	59 254	-9 756	46 048	68 613	+22 265
sh Valga	44 144	36 305	-7 839	43 574	67 300	+23 726

	Laenutused 2019	Laenutused 2020	muutus (+-)	Päringud 2019	Päringud 2020	muutus (+-)
Vald	125 439	116 674	-8 765	1 071	864	-207
sh Valga	78 217	66 145	-12 072	368	191	-177

Raamatukogu kasutamine on aasta-aastalt vähenenud seoses elanikkonna vähenemise ja vananemisega, aga 2020. aastale avaldas tugevalt mõju koroonast tingitud inimeste hirm ja ka raamatukogude sulgemine 2,5 kuuks.

* Infopäringud

Infopäringute arv vähenes valla raamatukogudes 48,1% võrra.

Põhjuseks võib olla päringute vähenemise märkimine, aga kindlasti ka see, et paljud faktid leiab internetist kiiremini ning pole vaja raamatukogust küsida.

Keskraamatukogu teenindusosakonnas oli infopäringute arv 157, lastekirjanduse osakonnas 34.

	Virtuaalürituste arv		Virtuaalüritustel osalejate arv		Virtuaalürituste järelvaatajate arv*	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Vald	-	40	-	88	-	4 667

sh Valga	-	31	-	62	-	875
-----------------	---	----	---	----	---	-----

Valga Keskraamatukogu lastekirjanduse osakond korraldas lastele virtuaalselt 15 muinasjututundi ja 16 meisterdamisingi, Lüllemäe haruraamatukogu korraldas 6 virtuaalset muinasjututundi (aga ülejäänud 3 virtuaalset üritust?).

	Virtuaalnäituste arv 2019	Virtuaalnäituste arv 2020	Virtuaalnäituste külastajate arv 2019	Virtuaalnäituste külastajate arv 2020
Vald	-	-	-	-
sh Valga	2	3	-	-

Virtuaalnäitused Valga Keskraamatukogu kodulehel:

- Valga kultuuriloolised paigad,
- August Gailiti nimeline novelliauhind,
- August Gailit – Valgamaalt võrsunud eriline anne (alates 2020 aastast).

4.3 RVL teenindus

Valga valla raamatukogudest telliti teistesse raamatukogudesse 1 394 ning raamatukogud ise tellisid 295 teavikut (2019. aastal olid need arvud vastavalt 593 ja 199).

Valga Keskraamatukogust telliti teistesse maakonna raamatukogudesse (sh haruraamatukogudesse) 1 259 teavikut. Võrreldes 2019. aastaga oli seda 743 teavikut rohkem. Aktiivsemalt laenutasid Valgast Tõrva Linnaraamatukogu (400 teavikut), Riidaja raamatukogu (219 teavikut), Otepää Linnaraamatukogu (178 teavikut), Pühajärve raamatukogu (146 teavikut) ja Tsirguliina haruraamatukogu (128 teavikut).

Ise tellisime väljastpoolt maakonda 12 ja maakonna teistest raamatukogudest 23 teavikut. Enim telliti väljapool maakonda Tallinna Ülikooli raamatukogust, Tartu Ülikooli raamatukogust ja Eesti Rahvusraamatukogust.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

Lastele ja noortele mõeldus ilukirjandust lisandus 2020. aastal valla raamatukogudesse 1 196 eks. (706 nimetust), sh ostuna 895 ja annetusega 301 eks. Laste ja noorte ilukirjanduse ostmiseks kulutati 8 599.- eurot, raamatu keskmiseks hinnaks oli 9.61 eurot.

Keskraamatukogu lastekirjanduse osakonda lisandus 639 eks. teavikuid, millest oli raamatuid 626 eks., ajakirju 5 nimetust, auviseid 6 eks. ja muid teavikuid 2 eks. Raamatute ostuks kulutati 5 789.- eurot, raamatu keskmine hind oli 9.34 eurot. Raamatutest moodustas laste ja noorte ilukirjandust 78,9% (s.o. 494 eks., millest ostuna 488 eks. (kogusummas 4 702.- eurot) ja annetusega 6 eks. Haruraamatukogudest tellivad lastekirjandust rohkem need, kelle teeninduspiirkonnas on kool. Enamasti kõik uued raamatud on keskraamatukogu lastekirjanduse osakonnas olemas. Uute raamatute eksemplaarsust oleme vähendanud üheni ja see on piisav. Erandiks on kohustuslikud raamatud, suvelugemise raamatud, mõned eriti nõutud autorid (näiteks Andrus Kivirähk) jms. Kui mõne raamatu järele tekib ootamatult suurem nõudlus, oleme teinud järelkomplekteerimist.

Ajakirjadest oli 2020. aastal valla raamatukogudesse tellitud „Hea Laps“ (3), „Mesimumm“ (1), „Miki Hiir“ (2), „Minu Maailm“ (2) ja „Täheke“ (7); ajalehtedest „Postimees Juunior“ (3).

4.4.2 Laste ja noorte raamatukogu kasutamine

	Lug-d 2019	Lug-d 2020	muutus (+/-)	Külast-d 2019	Külast-d 2020	muutus (+/-)	Laenut-d 2019	Laenut-d 2020	muutus (+/-)
Vald	1 290	1 163	-127	19 425	14 488	- 4 937	12 792	9 393	-3 399
sh Valga	892	791	-101	10 765	6 382	-3 698	8 183	6 179	-2 004

Laste ja noorte raamatukogu kasutamine väheneb aasta-aastalt. Põhjuseks võib olla laste arvu vähenemine, aga sageli ka aja- ja huvipuudus.

Väga suur oli külastuste langus keskraamatukogu lastekirjanduse osakonna. Siin saab öelda seda, et kontaktivaba laenutuse ajal (30.03-17.05) kaotasid lapsed raamatukogus käimise harjumuse sootuks. Kontaktivaba laenutust kasutasid nad väga vähe. See jätkus inertsil mõjul ka veel hiljem kui raamatukogu oli juba lugejatele avatud. Külastusi jäi palju vähemaks. Terve lastekirjanduse osakonna laenutused vähenesid eelmisel aastal 2 305 võrra, laste laenutused vähenesid 2 004 võrra. Lugejate arv vähenes 101 võrra. Oli märgata, et kui kool(id) on kinni, siis käib lapsi raamatukogus eriti vähe ja raamatusoove pole.

Lastel ja noortel on hästi varustatud raamatukogu olemas, aga lapsed loevad ennekõike ja sageli ainult kohustuslikku kirjandust.

4.4.3 Laste- ja noorteteenindus, sh lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine

Mõned populaarsed üritused jäid üldse ära või toimusid siis koroonaviiruse esimese laine eelõhtul (emakeelepäeva veebiviktoriin). Ka see ei mõjunud raamatukogu külastuste üldarvule hästi.

Kuigi meie raamatukogu on hästi varustatud uuema kirjandusega, on laste lugemishuvi piirdunud kohustusliku kirjandusega.

Suureks erandiks on olnud „*Suvelugemine*“. Sel suvel lugesid lapsed ja noored läbi 375 suvelugemise raamatut. Võistlusmoment ja ka õpetajate toetav sõna, on toonud suvel paljusid lapsi heade lasteraamatute juurde, mis pole koolis kohustuslikud ja mille eest ei panda hinnet. Ka aitavad laste lugemishuvile kaasa erinevad viktoriinid, luulekonkursid.

Lasteaed „Kasekesse“ oleme viinud laenutamiseks korra kuus raamatuid õppeperioodil. Koroonaviiruse esimese ja teise laine ajal need käigud lasteaeda katkesid. Ka see tingib laenutuste vähenemise, sest lasteaia 3 vanema rühma lapsed laenutasid raamatuid väga hästi.

Koduste laste kaasamises raamatukokku pole meil erilist edu kahjuks olnud, kuigi proovinud oleme.

Kirjanikest käis meil külas kaks korda Mika Keränen – septembris Suvelugemise lõpetamisel ja novembris Valga Põhikooli 4. klasside õpilastega kohtumas.

Valla raamatukogudes toimus kokku **40 raamatukogutundi**, kus osales 562 last.

Keskraamatukogu lastekirjanduse osakonnas toimus 30 erinevat rühmakoolitust (sh 10 Ilon Wiklandi kohvernäituse tegelustundi) 452 osalejale, mis kõik olid laste lugemishuvi ja raamatukogu huvitavate raamatute tutvustamise teenistuses.

Lüllemäe haruraamatukogu

- Raamatukogu liitus Lugemisisu programmiga, mis on suunatud algklasside õpilastele ja lasteaedadele. Programm soosib lastes lugemisharjumuste kujunemist.
- Laste lugemisharjumusi aitas kujundada ka Lüllemäe Põhikooli vanemate klasside eestikeele ja kirjanduse tundide järjepidev toimumine Lüllemäe raamatukogu ruumides (september-detsember).
- Samuti toetab nooremate laste harjumust lugeda ja raamatuid laenutada huviringi „Väike kunstikursus“ järjepidev toimumine raamatukogu ruumides.
- Raamatukogu liitus programmiga „Minu väike raamatukogu“, milles osalevad 1. ja 2. klassi õpilased. Ettevõtmine toimub raamatukogu ja kooli koostöös – raamatukogu hankis raamatukogusse vajalikud raamatud.

Tsirguliina haruraamatukogu

Raamatukogu asub lasteaiaiga samas hoones ja korrusel. Lasteaial on väga vahva komme – kordamööda saavad lapsed käia raamatukogus valimas raamatut unejutu lugemiseks.

- 2020. aastal toimus Lugemisisu programmi raames palju teematunde, nii õpilastele kui lasteaia lastele. Lugemisisu programmi poolt sai raamatukogu annetustega 54 lasteraamatut, mis on lastekirjanduse kogule heaks täienduseks.
- Tähistasime ajakirja „Täheke“ 60. ilmumisaastat kohtumisega ajakirja toimetajatega. Tänu kohtumisele tutvusid lapsed ajakirjaga, innustusid kaastöid tegema (N: „Jubejutu“ konkursile oma töid saatma).

- Väga edukas oli Ilon Wikland'i lapsepõlve tutvustav kohvernäitus. Näituse põnevate kohvrite ja lugudega tutvusid kõik Tsiргuliina Kooli õpilased ja nende õpetajad, lisaks rahvaraamatukogu lugejad.
- Sel aastal õnnestus ka Põhjamade kirjandusnädal – Hommikuhämarus. Programmi poolt pakutud raamat „Kõik on olulised” oli väga omapärane. Vaatasime koos raamatu pildislaide, lugesime ja arutlesime antud teemal.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused

Üritus	Osavõtjaid
Valga Keskraamatukogu	
16 virtuaalset meisterdamisringi	32
15 virtuaalset jututundi	30
10 meisterdamisring algklasside õpilastele	72
9 muinasjututorni jututundi (sh 1 vene keeles)	50
3 koolivaheaja filmineljapäev	30
Valgamaa Luuleprõmm 2020	17
Maakondlik isamaaliste luuletuste lugemise konkurss 5.-8. klassidele	20
Maakondlik emakeelepäeva veebipõhine viktoriin 5.-6. klassidele	27
Suvelugemise lõpetamine ja kohtumine kirjanik Mika Keräneniga	84
Kohtumine kirjanik Mika Keräneniga 4. klassidele	48
Maakondlik üleriigilise ettelugemise võistluse „Minu vanaisa nägi, kuidas kerkis Munamägi...” eelvoor	4
Piirilinna Põnevusmäng	40
KOKKU – 60	454
+ 20 raamatukogutundi	301
+ 10 Ilon Wiklandi kohvernäituse tegelustundi	151
Kaagjärve haruraamatukogu	
Emakeelepäev – külas Kaagjärve lasteaiarühm	12
KOKKU – 1	12
Koikküla haruraamatukogu	
Ilon Wiklandi kohvernäituse tegelustund Hargla Koolis ja lasteaias	55
KOKKU – 1	55
Lüllemäe haruraamatukogu	
6 muinasjututundi Facebooki vahendusel	
4 väikelaste jututundi	22
3 projekti „Lugemisisu“ teematundi	36
2 pintseldamise päeva	66
Ilon Wiklandi kohvernäituse tegelustund	59
Temaatiline kunstiring „Tähekese“ toimetajatega	18
Kohtumine ajakirja „Täheke“ toimetajatega	28
Kohtumine Aapo Ilvesega	37
Raamatute tutvustamine Lüllemäe Põhikoolis	26
Koolivaheaja veebiviktoriin	8
„Lugemisisu“ programmi lõpetamine	13
KOKKU – 22	313
+ 5 raamatukogutundi	45
Sooru raamatukogu	
Külas on jutuvestja Piret Päär	3
Kohtumine Contraga	3
KOKKU – 2	6

+ 1 raamatukogutund	6
Tagula haruraamatukogu	
2 muinasjututundi	12
Meisterdamine	4
KOKKU – 3	16
Tsirguliina haruraamatukogu	
10 Ilon Wiklandi kohvernäituse tegelustundi	128
7 programmi „Lugemisisu“ teematundi	92
2 kooliraadio vahendusel läbi viidud teemapäeva: tsirgupäev ja ettelugemise päev	255
Nukitsa konkursi raamatute tutvustamine	70
Rahvajutu aasta, vana-aja lood ning esemed	15
Ettelugemine lasteaias teemanädal „Põhjamaa loomad“	9
Emakeelepäev lasteaias (eesti keele murded, hüpiknukk Muki etendus)	27
Kohtumine ajakirja „Täheke“ toimetajatega (Ilona Martson, Kadri Hinrikus)	66
Hommikuhämarus lastele (Põhjamaade kirjandusnädal)	72
KOKKU – 25	734
+ 3 raamatukogutundi	48
Õru haruraamatukogu	
4 ettelugemist lasteaias	28
4 üritust koolis	47
KOKKU – 8	75
+ 1 raamatukogutund	11

Valla raamatukogudes korraldati lastele ja noortele 122 üritust, kus osalejaid oli 1 665.

Näituseid/väljapanekuid korraldati valla raamatukogudes lastele ja noortele 58:

- Aasta algul oli keskraamatukogu lastekirjanduse osakonnas ja Tsirguliina haruraamatukogus väljapanek 15. Nukitsa konkursi raamatutega ning neid sai hinnata.
- Väljapanekutega tähistati erinevaid juubeleid – lastekirjanikud Kristiina Kass, Andrus Kivirähk, Ernst Enno; raamatuillustraator Ilon Wikland jt.
- Tutvustati erinevaid teemasid: rahvakalendri tähtpäevi, jõuluraamatuid, lemmikloomi, aabitsaid, erinevaid autoreid jms.
- Raamatukogudes oli üleval ka uudiskirjandust tutvustavad väljapanekud.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Vald	286	1	29
sh Valga	49	1	5

2020. aastal kasutas Valga vallas koduteenindust 29 lugejat. Koduteenindust osutati 286 korda, koju viidi ca 1 400 teavikut.

Valgas osutati koduteenindust 5 inimesele 49 korda, koju viidi 358 teavikut.

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

	Näitused/väljapanekud	Üritused	Üritustel osalenute arv
Vald	101	29	453
sh Valga	12	11	244

4.6.1 kohalikul tasandil

Venekeelne Raamatusõprade klubi käis koos 4 korral. Tähistati vene kirjaniku ja diplomaadi Aleksandr Gribojedovi 225. sünniaastapäeva, tähistati sõbrapäeva, rahvusvahelise turismipäeva

puhul käidi virtuaalsel reisil Peterburis. Toimus ekskursioon Narva.

Raamatukogu korraldas kohtumisi lugejatega:

- oktoobris esitlesid oma raamatut „Terve, tark ja kartlik? Infoinimene 100-aastases Eestis. Metsaülikool Eestis 2015-2019“ raamatu toimetajad Kadi Kass ja Marko Kass.
- novembris kohtus lugejatega kirjanik ja endine diplomaat Kuido Merits

Raamatukogus viidi läbi tervisetund „Traumad kodus“. Läbiviijaks Linda Jürisson Eesti Õdede Liidust.

Lugejatel oli võimalus osa võtta Valga Keskraamatukogu kodulehel Eesti raamatu päevale pühendatud kirjanduslikust viktoriinist.

Toimused ka põhikooli õpilastele mõeldud maakondlik info-otsingu võistlus ja veebipõhine kodanikupäeva viktoriin.

Valga Keskraamatukogu korraldas vabariikliku konkursi „Koidulauliku valgel“ Valgamaa eelvooru.

Raamatukogul on hea koostöö Valga Muuseumi, kohvikuga Carl ning Valga Kultuuri- ja Huvialakeskusega.

Näitusi ja väljapanekuid oli kokku 12.

Mõned neist: „Lugejate lemmikud 2019. aastal“, „Henrik Visnapuu 100“, Jaan Kross 100“.

Valga linna 436. sünnipäeva puhul valmis näitus „Valga mälestusteraamatutes“.

Valga Keskraamatukogu külastajatel oli võimalus näha roll-up stendidel kajastatud Valga raudteesõlme kujunemist ja arengut.

Lastekirjanduse osakonnal on olnud hea koostöö Valga Põhikooliga, külas käisid ka Valga Priimetsa Kooli esimesed klassid. Külas käisid lasteaias „Buratino“ 6 rühma (emakeelenädalal), „Walko“ lasteaias 2 rühma ja lasteaias „Pääsuke“ vanem rühm. Hea koostöö on olnud juba mitmel aastal lasteaias „Kaseke“, kus käisime õppeperioodil vanemate rühmade lastele raamatuid laenutamas. Raamatukoguga tutvumas ka Tsirguliina Kool.

Osalesime Piirilinna Põnevusmängus, mille korraldasid Kagu Politseijaoskond ja Kaitseliidu Valgamaa malev seoses Politsei ja Kaitseliidu 102. aastapäevaga.

Maakondlike ürituste puhul oleme saanud raha auhindadeks Valgamaa Arenguagentuurilt.

Kaagjärve haruraamatukogu

Raamatukogus toimus Ene Arikaineni raamatu „Allee õnneni“ esitus.

Koikküla haruraamatukogu

Raamatukogus toimus 3 tervisliku toitumise koolitust koos praktilise tegevusega.

Lüllemäe haruraamatukogu

Jätkus koostöö Karula Muinsuskaitse Seltsiga kohaliku ajaloo kogumisel.

Lüllemäe Põhikool tõi eesti keele ja kirjanduse tunnid raamatukogu ruumidesse, et harjutada õpilasi raamatukogu kasutama.

Jätkus tihe koostöö piirkonna 3 lasteaiarühmaga.

Võimaldati ruume Karula Naisseltsi koolitusteks.

Juba kolmandat hooaega toimetab raamatukogus laupäeviti täiskasvanute kunstiring Juris Freimanise juhendamisel.

Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuse all toimetad raamatukogu ruumides ka laste „Väike kunstikursus“.

Raamatukogu ruumides toimus Maaelu Edendamise Sihtasutuse nõustamised põllumeestele.

Jaauaris toimus raamatukogus kodulugu käsitleva raamatu „Kaagjärve Veenus“ esitus.

Toimus kirjanduslik-muusikaline kohtumine Aapo Ilvesega, milles osalesid nii Lüllemäe Põhikooli noored kui ka huvitatud täiskasvanud.

Tagula haruraamatukogu

Raamatukogus toimus 2 infotundi/kohtumist küla pensionäridele (ürituste sari – Väärikate 120 minutit raamatukogus).

Tsirguliina haruraamatukogu

Koostöö Tsirguliina Kooli, lasteaias, rahvamaja ja MTÜga Joude – koos korraldatakse ühiseid üritusi (N: Tsirguturg, Maal elamise päev jms.).

Raamatukogus viidi läbi käsitöölaseid õpitubasid (raamatute köitmine ja parandamine).

4.6.2 riiklikul tasandil

Lastekirjanduse osakonnas ja Tsirguliina haruraamatukogus osaleti Eesti Lastekirjanduse Keskuse poolt korraldatud 15. Nukitsa konkursil.

Valga Keskraamatukogu poolt korraldati mitme vabariikliku konkursi – Luuleprömm 2020, ettelugemise võistlus „Minu vanaisa nägi, kuidas kerkis Munamägi...“ ja „Koidulauliku valgel“ – Valgamaa eelvoor.

Keskraamatukogu koordineeris Eesti Lastekirjanduse Keskuse, Iloni Imedemaa ja Lääne Maakonna Keskraamatukogu koostöös valminud Ilon Wiklandi 90. juubelisünnipäeva tegelusnäituse „Pikk-pikk teekond“ liikumist Valga maakonna raamatukogudes.

Lüllemäe ja Tsirguliina haruraamatukogu osalesid Eesti Lastekirjanduse Keskuse lugemisprogrammis Lugemisisu. Mõlemad raamatukogud osalesid ka projektis Maal elamise päev.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele

Valla raamatukogudes viidi läbi 142 koolitust 679 inimesele, sh 101 individuaalkoolitust (104 inimesele) ja 41 rühmakoolitust (575 osalejale), millest 40 olid erinevad raamatukogutunnid lastele.

Keskraamatukogu teenindusosakond viis läbi 1 rühmakoolituse, mis viidi läbi Valga avatud noortekeskus, muuseumi ja keskraamatukogu digikultuuriaasta ühisprojekti „Valga lõvidega maja“ raames. Projekti raames korraldati erinevaid töötubasid, millest ühe töötoa teemaks oli teabe otsimine kaunilt renoveeritud lõvidega maja kohta ja teksti koostamine diginäituse tarbeks. Lastekirjanduse osakond viis läbi 30 rühmakoolitust, kus osalejaid oli 452.

Valla raamatukogudes viidi läbi 101 individuaalkoolitust, sh keskraamatukogus 71. Põhilisteks teemadeks oli sarnaselt varasemate aastatega e-teenuste kasutamine, otsingud, pangateenused. Alates novembrist aidati Läti reisijatel täita elektroonilist ankeeti – covid-passi. Seda kokku 169 korral.

Koikküla haruraamatukogu

Raamatukogus toimus 3 tervisliku toitumise koolitust koos praktilise tegevusega.

Lüllemäe haruraamatukogu

Täiskasvanute kunstiringis osalejatele toimus koolitus „Portree alustõed“.

Tsirguliina haruraamatukogu

Raamatukogus on läbi viidud käsitöölaseid õpitubasid (raamatute köitmine ja parandamine).

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Ajakirjanduses kajastati Valga Keskraamatukogus toimunut 5 korral:

- Valga Teataja, 25. veebruar „Raamatukogu kutsub kasutama koduteenindust“
- Lõuna-Eesti Postimees, 20. märts „Raamatukogud pakuvad uusi laenusvõimalusi“
- Lõuna-Eesti Postimees, 8. juuni „Valga peab sünnipäevanädalat“
- Lõuna-Eesti Postimees, 16. november ja ajakiri „Radar“ nr. 12 „Põnevusmäng tõi kohalikud orienteeruma“
- Lõuna-Eesti Postimees, 21. detsember „Valga raamatukogu juht läks pensionile“

Raamatukogu kodulehel on üleval terviseetematiste raamatute blogi. Postitusi lisandus juurde 5. Koostati „Valgamaa kodulooline sünnipäeva kalender 2021“ ja „Eesti kirjarahva tähtpäevi 2021“. Raamatukogus toimuvatest üritustest antakse teada Facebookis, raamatukogus olevalt digitaalselt infokraanilt, Valga valla kodulehel ja ajalehes „Lõuna-Eesti Postimees“. Ürituste reklaamimiseks kasutatakse ka flaiereid.

Lüllemäe haruraamatukogu kasutab aktiivselt Facebooki lehel info edastamist. Raamatukogu alustas uue kodulehe koostamist septembris, mis võetakse kasutusele jaanuaris 2021

Tsirguliina haruraamatukogu kodulehe avalehel on postitud ajutised, vastavalt info aegumisele. Kodulehel on külastuste loendur. Keskmiselt kuus on külastusi 60.

Raamatukogus toimuvaid üritusi, raamatukogunduslikke uudiseid tutvustatakse Facebooki keskkonnas ja valla kodulehe kalendris.

4.9 Andmebaasid

Valga Keskraamatukogus korrigeeriti andmebaasi ISIK kirjeid.

Tsirguliina haruraamatukogu kodulehe vahendusel on kättesaadavad:

- Gailiti sünnikodu veebileht
- Linnuteemalised luuletused

5. 2021. aasta tegevused

Valga Keskraamatukogu

- koostab raamatukogu arengukava aastateks 2022-2027;
- annab 7. korda välja August Gailiti nimelise novelliauhinna;
- tähistab haruraamatukogude aastapäevi: Hargla – 100, Lüllemäe – 110, Sooru – 95;
- korraldab 29. oktoobril 21. maaraamatukoguhoidja päeva;
- planeerib parema lugejateeninduse huvides tagastuskastide soetamist haruraamatukogudele, kus seda veel ei ole ja Valga linna raamatukapi ostmist;
- eesmärgiks on raamatukogude nähtavamaks muutmine: haruraamatukogud saavad oma kodulehe keskraamatukogu domeenil, propageerime sotsiaalmeedia suurem rakendamist haruraamatukogude poolt;
- tähelepanu vajavad raamatukogude viidad ja haruraamatukogude sildid, samuti leitavus Google Mapsis;
- jätkab maakondlike konkursside korraldamist;
- korraldab vastavalt oludele ja võimalustele erinevad üritusi, näitused ja väljapanekud;
- jätkab lasteosakonna virtuaalsete ettelugemiste ja meisterdamistundidega.

Koostajad
Endla Schasmin
Triinu Rätsepp